

## OVER EEN DOMINEE VAN EDE EN EEN STEEGJE

We nemen een duik in de geschiedenis van Ede. We gaan naar de 18<sup>e</sup> eeuw. In het laatste kwart van deze eeuw was er sprake van politieke spanningen in ons land en ook in onze regio. Het was de tijd van de Patriotten, die uit waren op een omwenteling en fel anti-Oranje waren. Zij eisten het vertrek van de stadhouder, Prins Willem V, een niet al te daadkrachtig bestuurder. De Patriotten, een woord dat 'vaderlanders' betekent, lieten zich inspireren door vrijdenkers in Frankrijk, waar het zou uitlopen op de Franse Revolutie van 1789.

Maar de Patriotten werden fel bestreden door de Prinsgezinden, die trouw bleven aan Oranje en de bestaande toestand wilden handhaven.

In Ede waren de meeste mensen prinsgezind. En hun oranjegevoel werd vooral aangewakkerd door de dominee van de Oude Kerk, Ds. Henricus Muntingh.

Muntingh werd beroepen naar Ede als kandidaat en bevestigd op 13 december 1767. Hij bleef in Ede tot 1790 en was hier dus bijna 23 jaar predikant.

Muntingh was vurig prinsgezind. Menigmaal verscheen hij op de preekstoel met een oranje strik op. Hij stimuleerde meester Kerkhoff, schoolmeester en koster, om de kinderen oranjegezind op te voeden en die deed dat met hartstocht. Ook de Edese schout Ammon en de drost, Bentinck, waren op de hand van de Prins.

De regionale krant, de *'Post van den Neder-Rhijn'*, was patriottisch en foeterde geweldig op Muntingh, die ze beschuldigde van ophitserij.

Nu, Muntingh onttrok zich inderdaad niet aan acties. Hij hekelde de 'Keezen' als verraders van Oranje, die hij meteen maar beschuldigde van remonstrantse ketterij. Op 8 maart 1775 zou hij op een doordeweekse dinsdag preken in de Oude Kerk. Een hele groep boeren verscheen in de kerk 'met oranje aan den hoed'. De dominee wees op het onrecht de Stadhouder aangedaan en spoorde hen aan, uit dankbaarheid voor alles wat de Oranjevorsten hadden gedaan, de wapens aan te gorden. Met geladen geweren marcheerde die middag een dertigtal boeren door het dorp, met welgevallen bekeken door de predikant en de toen bekende 'oranjebakker', Jan Rijnlander. De dominee gaf 's avonds een ton bier!

Ja, dit alles meldt de krant, met de nodige vooringenomenheid. Muntingh en de zijnen verzamelden handtekeningen onder een verzoekschrift aan de Staten om toch vooral de bestaande regeringsvorm te handhaven. Een grote groep

oranjemannen marcheerde zelfs naar Renswoude om ook daar actie voor Oranje te voeren. Ze maakten daar heel wat stampij!

Ik vertel dit allemaal om enig zicht te geven op de persoon van deze predikant in het verleden van Ede en inderdaad: hij liet van zich horen in de strijd om Oranje. Maar wat ik veel belangrijker vind: Muntingh was een zeer meelevend en toegewijd pastor. Dat kwam vooral tot uiting toen Ede in 1783 getroffen werd door een ernstige epidemie, die hard aankwam in een tijd van barre hygiënische omstandigheden: slecht drinkwater uit de pomp, geen riolering maar open goten langs de ongeplaveide stegen en straten, met stank en ongedierte als gevolg. De helft van de bevolking wordt getroffen door 'rode loop', dysenterie, en binnen drie maanden overlijden ruim 150 mensen. Een ramp!

Ds. Muntingh was onvermoeibaar in het bezoeken van de getroffen en, dag en nacht stond hij de stervenden bij, troostte de rouwenden en sprak de moedelozen nieuwe moed in. Ook in zijn eigen gezin viel een slachtoffer, een dochtertje overleefde de ziekte niet.

Jaren na zijn vertrek, naar Sloten in Friesland, werd zijn naam in Ede nog met ere genoemd, niet zozeer om zijn politieke acties, maar om zijn herderlijke zorg. Er werd naar hem een laan vernoemd: Ds. Muntinglaan, tussen het Maandereind en de Detmarlaan, langs het vroegere Jodenkerkhofje dat allang verdwenen is. Het zal ooit wel inderdaad een 'laantje' geweest zijn, met bomen en struiken. Dat is het nu in het geheel niet meer. Integendeel. De Muntinglaan is een doodlopende steeg, waaraan geen woning met huisnummer meer staat, alleen achterdeuren van winkels en een groot stalen hek bij het achtererf van een bedrijf.

Het vernoemen van een gewaardeerde burger in een straatnaam is bedoeld als een eerbetoon. Het is geen eer meer voor Ds. Muntingh dat deze tot steeg geworden laan zijn naam draagt. Daardoor wordt zijn nagedachtenis niet meer geëerd. Het zou het gemeentebestuur van Ede sieren wanneer het de naam van Ds. Muntingh zou verbinden aan een waardiger straat of laan in de gemeente, die hij zo vol overgave en zorg heeft gediend. Ik heb daar het college van B&W al enkele jaren geleden op attent gemaakt. Resultaat: nihil....

*Ds. Arie Romein*

*Column, uitgesproken voor radio Ede, programma KERKVENSTER*